

A Moody's és a hazai választások

VISSZHANG - LXV. évfolyam, 49. szám, 2021. december 10.

Legutóbbi – még szeptember végén közreadott – döntésével Baa3-ról a kedvezőbb szintű Baa2-re módosította hazánk adósságbesorolását a Moody's globális hitelminősítő intézet, egyúttal stabil kilátást is prognosztizált Magyarország makrogazdasági pályáját illetően. A jelentősen romló államadósság-ráta és államháztartási hiánymutató közepette kiállított elismerő tanúsítvány nem pusztán pénzügyi előnyökkel jár majd a kormányzat számára, hanem az állampárt szempontjából kifejezetten pozitívan befolyásolhatja a 2022. tavaszi választás kimenetelét.

A két másik globálisan jegyzett hitelminősítő intézetnél (Fitch, Standard and Poor's) nyilvántartottal azonosra javított Moody's-besorolás indoklása meglepő módon igazolni látszik az állampárti propaganda csaknem minden sorát. Az intézet szakértői egyrészt hivatkoznak a gyorsuló – és ötesztendőnyi távlatban átlagosan évi 3-4 százalékos mértékűnek ígérkező – hazai növekedési dinamikára, másrészt előre jelzik a magyar államadósság GDP-arányos mérséklődését (2023-ra egész pontosan 76,7 százalékra). Habár hangsúlyozzák, hogy az adósságbesorolási kategóriánkba tartozó államok átlagos adósságrátája 65 százalékos mértékű a nemzeti össztermékükhöz mérve, aminél a vonatkozó magyar adat rosszabb, ennek egyelőre nem tulajdonítanak jelentőséget. Meglepő módon még az unióval meglévő – az újjáépítési alap és más fejlesztési források felfüggesztését eredményező – elhúzódó konfliktust is mérsékelt kockázatként definiálja az intézet. Mindezen túlmenően a Moody's akár a további felminősítés valószínűségét se tartja kizártnak belátható időn belül, amennyiben a kormányzat a dinamikus növekedési ütemből fakadó államháztartási többletforrásait a közadósság gyorsított ütemű csökkentésére fordítja az elkövetkezendő években.

A kimagasló analízáló kapacitással és elemzői háttérapparátussal rendelkező hitelminősítők egyrészt kutató agytrösztök, másrészt – ritkábban említett sajátosságként – globális hatalmi aktorok. Leminősítő döntéseikkel kormányok, sőt egész (szub)kontinensek sorsát pecsételhetik meg emberöltőkre vonatkozóan a korábban felhalmozott államadósság-tömeg refinanszírozási költségeinek akár ugrásszerű emelkedése következtében. Magyarország esetében a COVID kirobbanása óta eltelt közel két esztendő nyomán az uniós átlag szerinti GDP visszaesett. Utóbbi trenddel párhuzamosan a kormányzati gazdaságpolitika az ország működésének újraindítására hivatkozva mintegy 4500 milliárd forintra rúgó (jelentős részben devizában jegyzett) államadósság-növekedéssel járt. Természetesen más államok éppúgy eladósodtak az egymást követő COVID-hullámoknak betudhatóan, azonban azok aktív szociálpolitikát folytattak, vagyis a társadalmi többséget célzó közpolitikai programok sorát indították a szociális kataklizma elkerülése, illetve a humán tőke védelme érdekében. E gyakorlatnak hazánkban nyoma se volt az elmúlt időszakban. A hazai eladósodási pálya vészjósló voltára világít rá azon nyilvános adat, miszerint az Államadósság Kezelő Központ az egy nap alatt kibocsátott deviza-állampapírokat illetően magyar vonatkozásban történelmi csúcstól döntött idén szeptemberben.

A fentiekhez kapcsolódóan fontos hangsúlyozni, hogy a 2010-ben deklaráltan egy emberöltőre berendezkedő állampárt a kétharmados mandátumtöbbség birtokában teljesen felszámolta a magánnyugdíjpénztári rendszert, mely döntés folyamányaként egy csapásra mintegy 4000 milliárd forintra rúgó többleterőforráshoz jutott a jobboldali kormányzat. E törvény meghozatalának szükségességét az adósság elleni háborúval indokolta akkortájt a miniszterelnök. Az uniós tagságunkból fakadó kötelezettségünk költségvonzatát figyelembe véve éves átlagban „tisztán” 1200-1500 milliárd forintra rúgó uniós pályázati dotációk kiegészülve a külhonban dolgozó magyarok összességében évi sok százmilliárdnyi deviza-hazautalási tranzakcióival mesterségesen felerősítették a saját teljesítményéből

mindössze 1-1,5 százalékos növekedésre képes hazai gazdaság bővülési dinamikáját. E kedvező körülménynek betudhatóan a magyar adósságpálya az elmúlt évtizedben valóban mérsékelten kedvező fordulatot vett, habár ennek ára a nyugdíjrendszerünk fenntarthatóságának feláldozása volt.

Az eredetileg a COVID-járványra hivatkozva felgyorsított eladósodási dinamika kapcsán azonban gyorsan lehullt a lepel a hazai kormányzat valós szándékait illetően. Hiszen az őszi politikai szezon beköszönte óta bejelentett választási intézkedések sora (mint például a gyermeket nevelők szja-visszatérítése, a pótlólagos nyugdíjemelés, a 13. havi nyugdíj összegű visszaállítása, a 25 év alatti munkavállalók szja-mentesítése, a bruttó 200 ezer forintra emelt minimálbér, a munkáltatói járulékok csökkentése) mind-mind rövid távú haszonnal kecsegtető pártpolitikai célokat szolgál nemzetgazdaságunk távlati fejlesztésével szemben. Az államadósságból finanszírozott, messze túlárzott klientúrafeltökésítő építőipari beruházások folytatása, a munkanélküli-segélyezési gyakorlat vállalhatatlanul szűkös volta, valamint az immár évi ezermilliárdnyi közforrást felemésztő erőltetett fegyverkezési program egyidejű kormányzati menedzselése legalább annyira szolgálja az állampárt választási győzelmét, mint az annak esetleges (habár kevésbé valószínű) választási bukására való felkészülést, azaz erőforrás-pufferelést és az államháztartás kivéreztetését. Az egyre nyilvánvalóbb padláslesöprést szolgálja a 2010 óta megháromszorozott (!) és 2021-hez képest 30 százalékkal növelt 2022-es honvédelmi költség (a költséges haditechnika-beszerzések révén) csakúgy, mint a 2010 óta nominálisan csaknem megduplázott államadósság-tömeg (!), melyet csak a mesterségesen felfújta GDP-lufi volt képes elfedni átmenetileg.

Minden jel szerint az állampárti kabinet hasonló taktikát folytat, mint az államszocializmus végnapjainak kormányai: a minél rosszabb, annál jobb elve alapján az ország tudatos eladósításával próbálja gúzsba kötni az esetlegesen berendezkedő új kormányzat működését. A rendszerváltozást követő politikatörténetünkben jól ismert forgatókönyv megvalósulása esetén a hatalomra kerülő heterogén koalíció az Antall-kormányhoz hasonlóan kizárólag privatizációs bevételből és adóemelésből tudná finanszírozni az egyre romló adósságpálya költségeit, és ez a gyakorlat gyorsan erodálná a kormányzat mögötti - egyébként is törékeny - társadalmi többséget. Ráadásul a kétharmaddal bebástyázott vezetők sziklaszilárd pozíciójának hála az esetleg átmenetileg ellenzékbe szoruló állampárt kerülne az elszámoltatási törekvések időszakában az autonóm állami intézmények (például ÁSZ, Költségvetési Tanács, Alkotmánybíróság, Médiatanács, Ügyészség, MNB) védelmezőjének szerepkörébe. Az alkotmányosan garantált kormányzattól való függetlenség öröként Nyugaton a demokrata arculatú formáció álságos álarcát öltve magára. A recept jól ismert: hasonlóan jártak el az Antall-kormánnyal szemben a posztkommunista utódpart formális és informális hálózataival.

Az átmenetileg akár ellenzékbe szoruló állampárt mögötti - éppen napjainkban létrejövő - hazai tulajdonlású kliens-bankkonglomerátum, a csaknem monopol pozíciójú gigantikus médiacsoport (KESMA), valamint a Mészáros Lőrinc és más oligarchák nevére könyvelt vállalatbirodalom-hálózat kormányzati megrendelésektől független (például turisztikai, pénzügyi) ágai bőséges finansziális háttérrel fognak biztosítani a formálisan ellenzéki (árnyék)állampárt és a politikai közösségéhez tartozó államfő részéről generált intézményesült zavarkeltésnek. A módszerek a 90-es évek elején a sorait gyorsan rendező utódpart irányából alkalmazott eszköztár alapján pontosan ismerhetők.

Amennyiben a kínálózó papírforma szerint az állampárt mégis megnyerné a következő választást, a miniszterelnök az unióra szokásosan bűnbakként hivatkozva gyorsan helyre tudná állítani a kedvező makrofolyamatokat egy restriktív költségvetési politika alkalmazásával, miként azt tette a 2010-2014 közötti ciklus első felében. 2022 után a francia Nemzeti Front, az Olaszország Fivérei és a Liga, valamint az amerikai Republikánus Párt hatalmi aspirációinak esetleges sikerre vitele folytán az orbánizmus akár még jelentős nemzetközi támogatáshoz is juthat pótlólagos erőforrásként a hazai választások kimenetelétől függetlenül.

A Moody's mindenesetre még ősszel megtette tétjeit, és átadta szűkszavú üzenetét, mely annak ismeretében nem meglepő, miszerint a globális pénztőke mindenkor a stabilitásra szavaz, az annak alapját

képező kormányzati működés eszközrendszerétől szinte függetlenül. Fontos megjegyezni, hogy a globális pénzvilág annak idején sokáig kirívóan jó kapcsolatot ápolt teszem azt Mussolinivel, Hitlerrel, vagy korszakunkhoz közelebbi példával élve, Pinochet tábornokkal. A hazánkat felelőtlenül emberöltők sorára eladósító Kádár Jánost évtizedekig a tenyerén hordozó nemzetközi bankrendszer ideig-óráig továbbra is pozitívan viszonyul egy-egy ország eladósításához, mert ami az egyik oldalról kamatteher, az a másik oldalról haszonkulcs. A Lajtán túli főáramlatú politikai életben egyre inkább izolálódó magyar kormányzat a legváratlanabb pillanatban a legmeglepőbb helyről kapott egy szokatlanul terebélyes gazdasági mentőövet, melynek segítségével hirtelen tovább javultak önnön választási kilátásai. Egyre inkább úgy tűnik, míg az ellenzék az egyéni jelöltállítás megelőző előválasztással, a legalkalmasabb miniszterelnök-jelölt kiválasztásával, valamint a fővárosi önkormányzat akut forráshiányának kezelésével foglalatoskodott, addig az országot az elmúlt bő évtized során a német, osztrák és ázsiai gyáripar legvidámabb (munka)barakkjává változtató Orbán Viktor már megint legalább egy-két öles lépéssel előttük járt.